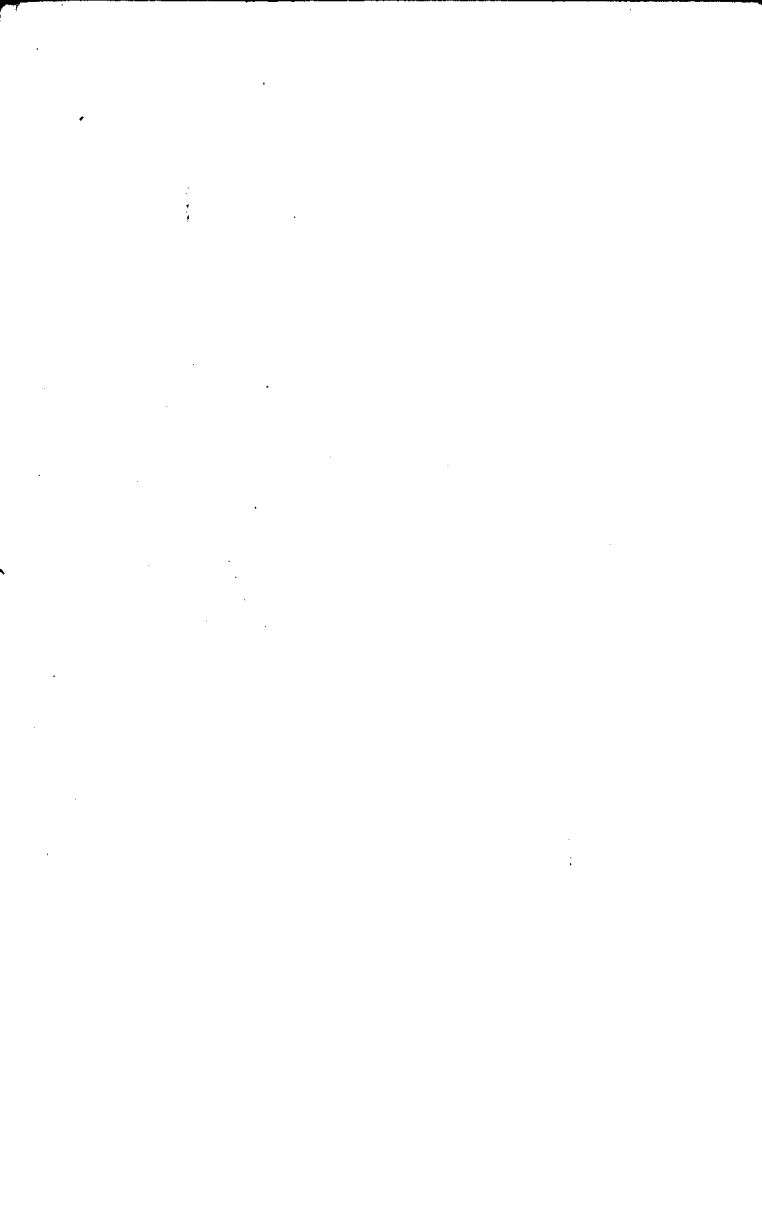

Микола
Рябчук
ЗИМА У ЛЬВОВІ

Микола
Рябчук
ЗИМА
У ЛЬВОВІ -

Вірші різних років

КИЇВ. ВИДАВНИЦТВО
ЦК ЛКСМУ «МОЛОДЬ»
1989

ББК 84Ук7—5
Р 98

«Зима у Львові» — запізнiлий поетичний дебют тридцятишестирічного Миколи Рябчука, що більш відомий республіканському і всесоюзному читачеві як літературний критик. Поруч із новими творами, написаними у 80-ті роки й опублікованими останнім часом у періодиці, автор включив до збірки цілий ряд давніших поезій, що з різних причин не могли бути видрукувані раніше. Послугуючись засобами гротеску, сарказму, розмаїтої стилізації, автор відтворює атмосферу духовного фальшу й застою у болісному сприйнятті своїх міських ровесників. Водночас уся книга М. Рябчука — це чесний і наполегливий пошук духовних орієнтирів, ствердження справжніх гуманістичних цінностей.

«Зима во Львові» — запоздалий поетический дебют 36-летнего Микола Рябчука, который более известен республиканскому и всесоюзному читателю как литературный критик. Наряду с новыми произведениями, написанными в 80-е годы и опубликованными в последнее время в периодике, автор включил в сборник целый ряд более старых стихотворений, которые по разным причинам не могли быть напечатаны раньше. Используя средства гротеска, сарказма, разнообразной стилизации, автор воссоздает атмосферу застоя и фальши в восприятии своих ровесников, мучительно переживающих предкризисное состояние общества. В то же время вся книга М. Рябчука — это поиск выхода, поиск духовных ориентиров и утверждение подлинных гуманистических ценностей.

Редактор *Іван Малкович*

Рецензент *Дмитро Павличко*

Художнє оформлення *Володимира Кауфмана*

Р 4702640202—065 45.89
М 228(04)—89

ISBN 5-7720-0178-7

© Видавництво «Молодь», 1989

1981—

1988

ПРЯМОЛІНІЙНІ ВІРШІ

1

ось і я
любі мої поети
беруся за вірші

атож
і я
впадаю в цю давню спокусу
досконалити світ

і ось
зігриваю
замерзлих птахів

випростую
обвуглені крила голубів

може щось зміниться
здійметься вітер
розправляться крила
і не посиплеться тирса
і очі скляні
оживуть

війна радикальний засіб
від голоду холоду
безробіття
інфлюенци
коклюшу
грипу
гіпертонії

дитячої смертності
і смертності серед похилих

кількість поранених
у переможній війні
мінімальна

кількість убитих
не перевищує навіть
всього населення

а головне
на війні
кожен може стати
Наполеоном
Цезарем
Александром

не ризикуючи потрапити
до божевільні

сполучені посудини
наші серця
і серце Вітчизни

скільки ж то крові перегнано
скільки чорнозему
скільки свинцю

іноді прокидаємося
від болю

іноді падаєм
долілиць
і востаннє
чуємо
б'ється ще наше серце
десь далеко-далеко
там

б'ється

трое хлопчисьок
несуть пораненого
пістолети за пояс
запхавши

— ви вбиті
кричить поранений
і виривається
— ви вбиті

та вбиті не чують

вбиті завжди
не чують

цей робітник
з вагоноремонтного
що так хвацько переліз через загорожу
по замерзлих калюжах
перебіг до кіоску
спитав перший номер «Жовтня»
для чого

так так для чого
що там
переглядаєш зміст
перебираєш припущення

клятий інтелігент
зануда
писака

ми навчилися писати
про все на світі
про Фудзіяму Лонг-Айленд
Лох-Несс

про нуклеарні процеси
трансцендентальні поля
ентропію еклектику
експлозію

про перцепцію і рецепцію
екстрасенсорність інфраструктурність
гносоеологію агностицизм

от тільки б навчитись ще
не писати
коли не пишеться

коли півцарства за вірш
і пів —
за білий аркуш

вранішні вірші
найкращі

вони
наче сон
що ось-ось зникає
забувається

залишається дим
найпершої сигарети
шорсткуватий недопалок
легке сп'яніння

кілька променів з-під фіранки
тінь сен-сімонового слуги

мосье вас чекають великі справи

о так!

може ці вірші
на берегах
критичних статей
врівноважать самі статті
понаписувані на берегах
віршів

далебі
нестійка рівновага
непевний альянс
сумнівне кредо

і все-таки —
мить затишшя
нетривкий відпочинок
перед польотом
або

падінням

вірші завжди
вільні

навіть якщо
ми їх заримуємо
закуємо у строфи
замкнемо у фоліанти

вони як той лис
що прикинувся мертвим
на хрусткому снігу

не обманюймося
лис оживе
сніг залишиться білим
аркуш — порожнім

10

я не написав
першої книги
вона

відлопотіла дощем
віддаленіла вітром

хтозна де
хтозна коли

може десь там —
у першім коханні
в бузкових пахощах
у кумканні жаб

у шелестінні шин
в ударах м'яча
в бійках у темнім парку

та ні кажу ні
її не було
я її вигадав
тобто

не вигадав не написав

прожив

так просто й страшно
не відаючи щό творю

життя летить
повзе
переповзає

з місця на місце
як черепаха
або їжак

втягує голову
хвіст
лапи

щоб ми
наразившись на колючки
вдарившись лобом об панцир
думали

життя летить
обпікаючи
пальці
чолó
душу

а тим часом воно
лежить біля наших ніг
згорнувшись
клубочком

ось я й закінчив
першу тридцятилітню
війну
з самим собою

не переміг не програв
не помудрішав

бойова нічия як то кажуть
fifty — fifty
середина на половину

тепер певно знов доведеться
почати нову тридцятилітню
війну

що її я напевно вже виграю і
програю

знов я чиню
немудро
не за Дейлом Карнегі
не за Дзенем Судзукі
не за Шрі Раджнешом

хвилююсь
переживаю
болю

теорія мудра

практика — теж

я написав ці вірші
нінавіщо
просто так

всі вони пишуться
хтозна для чого
по життю за рядок
по кровині
по подиху

всі вони аномалія
збурення почуттів
думок

примха
химера

любов

ЗИМА У ЛЬВОВІ

*

Зима все ближче. Все більше
жовтого листя за вікнами, все тугіше
стягують землю приморозки. Пора б уже
вставити шибу в кватирці, заклеїти вікна — зима
все ближче, все більше листя
між рамами й на підлозі, у відрах з водою і навіть
у чашці з тим чаєм, яким ти хотів зігрітись, зима
все ближче, все більше
дзвінкого повітря в твоїй величезній квартирі, і листя
голосно шелестить під ногами, коли
ти переходиш з холодною чашкою
від одного вікна до іншого,
не вірячи, що вже падає перший сніг.

*

Дитячий плач за стіною, плач
загадковий і незбагнений, якесь
наполегливе ремствування, безслізний схлип тиші,
наївне і галасливе
самоствердження біосу — звідкіля він тут,
цей плач, який розбудив тебе і збентежив,
грим і блискавка
серед зими, кущ вогненний, суремний глас, ну звідки
він тут узявся, в помешканні двох самотніх,
в оселі тління, в притулку
людей, які ледве стоять на ногах і підтримують
одне одного, коли часом виходять на вулицю, й навіть
не розмовляють, не помічають нікого — що повинні
почувати вони тепер, наслуховаючи
свого пра- чи праправнука, Гаутаму,
який осягнув уже першу істину, що
почувають вони, споглядаючи
цю вібрацію вічності, це маленьке
завихрення часу і простору, смерч,
що розтрощує стіни, зриває покрови, оголює
найсокровенніше?

*

Вперше, здається, за стільки років виходиш на вулицю
в сліпуче сяєво снігу, в сліпучий вогонь морозу,
не поспішаєш, ступаєш поволі, спиняєшся,
заплющуєш очі і слухаєш у легенях шелест повітря —
О, це повітря, ці звуки, цей далекий воронячий грай,
який ти прийняв спочатку за знайоме гудіння заводу!..
Що означають ці хмари птахів, куди
летять вони і чому
вони посідали так рясно саме в твоєму парку?
Може, це тільки відома прикмета:

бути снігам чи морозам,

може, це тільки
звичайний собі кругообіг природи — йди, йди далі,
глибоко видихаючи — о, як швидко
зникають в повітрі хмаринки пари — видно і справді
бути снігам і морозам, бути довгій-предовгій зимі,
але бути, бути!

Двоє дітей на санчатах обігнали тебе на вулиці,
коли ти спускався вниз по заледенілій бруківці,
обережно пробуючи на кожному кроці непевну твердь
під ногами,
двоє дітей обігнали тебе й піднялися на гору,
поки ти йшов, і знов
обігнали, і ще раз, і ще раз, та ти
не образився — може, тому що був надто наляканий
спуском, і потім
ти теж не озлився, хоч їхній зухвалий сміх ще довго
лящав у вухах,
і відірвана планочка на санчатах деренчала
так пронизливо і нещадно,
і хлопчиська були такі схожі на тебе, яким ти був
і яким ти вже більше ніколи, ніколи не будеш.

*

Що таке мудрість? Може,
це щось таке, як вода, та сама,
що між асфальтом і льодом пробивається вниз
по занедбаній вуличці?

Так, це вода, що стає
кригою і розтає, і тече собі далі, випаровується, випадає
дощем, снігом, росою, протікає між пальцями,
може, це ще й повітря, земля і вогонь, і листя,
і книги, звичайно ж, тонкі і товсті,

прочитані й непрочитані,
книги, які все важче читаються,
і пригадуються все повільніше,

а може,
це хтось незнайомий,
скажімо, отой дідусь, з яким ти щоранку
вітався і якого раптом не стало?

*

Ось і ти, поете, одного ранку
прокинешся і побачиш
себе — поруч з Лі Бо і Ду Фу, поруч
з Бхагавадгітою, поруч з листами Сенеки, так близько —
через одну-дві сторінки або й на звороті, і ти
закриєш журнал, посміхнешся: ну от, сядеш за стіл
і звично писатимеш; може, тільки перо
затнеться на мить, відчувши
безодню.

*

Думати про вічність — думати
про єгипетські піраміди, бронзові
бюсти будд, мармурові
колони з доричними ордерами, дольмени, кургани,
календарі майя,
або простіше — про зиму,
дерева, занурені в кригу аж до верхівок, лижню,
метушню горобців, іскріння
сонця на теплих ворсинках светра, а ще
порівнювати замети з єгипетськими пірамідами, і сосни —
з колонами Парфенону, не розуміючи,
що вічність — не те, що триває, а те,
що повторюється.

Ненаписаний лист турецькому султану

Ах, ці мені реготуни, султане, вибач,
вони не відають, що творять, вони
гадають, ніби весь світ — це велике ігрище,
життя — забавка, смерть — забавка,
дрібниця, дурниця;

вони й не знають, що завтра сидітимуть
на палях в Бахчисараї,
а післязавтра від їхньої Січі
не залишиться ані друзки
і їхні бездомні стогрішні душі смалитимуться у пеклі;

ти все це знаєш, султане, і посміхаєшся,
перечитуючи листа,
купленого в стамбульському антикваріаті,
листа, який з року в рік стає все дорожчим і
дорожчим.

*

Так собі, мила дрібниця, дві акварельки,
подаровані тобі племінницею, два зізнання
в любові до снігу, прогулянок на санчатах,
зимових пейзажів, два
освідчення в дитячій сентиментальності, скажімо:
скулений песик коло ялинки під цитриновим місяцем
чи рукавичка
велика, червона, під тим самим місяцем, велетенська,
завбільшки з хатку: ми житимем тут
всі-всі цілу зиму — вона перелічує всіх докладно:
мама, бабуся —
а ти посміхаєшся — ти теж житимеш
там з усіма, бо ж навіщо б
вона дарувала тобі саме ці акварельки, мила,
мила хитруха з кирпатим носиком, рожевощокий
мудрець, маленький геній?!

*

Пізно вночі хтось постукав, хтось
пройшов під твоїми вікнами — навіть крізь сон
ти чув, як брязнула хвіртка, як заскрипів
сніг і здригнулися двері
від удару твердих, закоцюблих пальців, і ти
підвівся, та, мабуть, задовго
блукав лабіринтами сну, анфіладами
темних покоїв, бо на порозі
нікого вже не було, тільки сніг
влітав у вузький прямокутник світла і замітав
сліди — ти навіть не змерз, чекаючи,
поки вони остаточно зникнуть, ти навіть не змерз,
хоч стояв іще довго і знав,
що хвіртка уже не брязне, не скрипне сніг і сон
не урветься.

*

Чотири сніговики у кожному куточку саду, чотири білих
кокони, у яких
вигрівається щось невідоме — скажімо,
серце, душа або й цілком
старосвітське: кохання, ніжність; вони
ніби пильнують твій сад, твій спокій, твою
надію; вони
впевнені, що не розтануть, смішні
лялечки в стилі ретро, кокони часу, згустки безсмертя,
небесні пришельці, небесні
посланці.

*

О, ця відлига, цей маленький ерзацик весни,
ця смішна казуїстика січня! Як несподівано
все стало водою, як неждано
повернулись до тебе слова — як страшно
торкатися їхніх вологих холодних долонь, як несміло
ти зігриваєш їх диханням, ті слова,
що з'явилися так зненацька, раптово, немов
клаптик землі з-під снігу, на якому нічого
не встигне вирости, клаптик землі,
на якому ти все-таки встигнеш постояти хвильку,
і нахилитись, і доторкнутись пальцями чи вустами.

*

Сніг, посипаний сіллю, піском, а проте
так само непевний, підступний, сніг,
засмічений і затоптаний, знехтуваний, все одно
розтане одного дня, воскресне,
очиститься, залишивши нам нашу сіль, пісок,
наш бруд і облізілі обгортки, нашу непевність, нашу
підступність.

*

Знову він падає, знову
вкриває брунатну землю, закрижанілу
після відлиги, заповнює
всі порожнини, де б мусило бути листя, тепло,
життя; він знає: ніщо
не повинно лишатись порожнім, ніщо
не повинно вихолоняти,— і він
неквапно лягає на оголені віти яблунь,
на підвіконня, летить
у шпаківню, яку ти повісив колись, давно, в обличчя,
і очі розплющені, й серце
покірно відкрите, покірно
принишкле.

*

Навіть заплющивши очі, ти бачиш яблуню,
покручені віти,
що перевисають з однієї зими в іншу, з одного
часу — в інакший, немислимий; віти,
вкарбовані в небо, вкарбовані в пам'ять, незримо
завислі над небом і пам'яттю; в іншому часі вони
будуть повітрям, і небом, і снігопадом, що тихо
ковзає по їхній гладенькій корі, і щó їм
цей снігопад, мороз, твій притлумлений погляд,— вони
знають, що, навіть розплющивши очі, ти все одно
будеш бачити яблуню, її віти, незримо завислі, незримо
пророслі.

Е П І Т А Ф І І

Дід Тихін

дід Тихін
що помер
у тридцять третьому
з дев'ятьма дітьми

не знаю вас зовсім
не знаю нічого
хоч вижив
разом з тією десятою

плоть від плоті її
дух від духу
життя
від смерті

Дід Василь

дід Василь
у потертому френчі
у кашкеті
з залізничними молоточками

шукає в полі
книжки
закопані перед війною

шукає й досі
глибоко під землею
глибоко під полями
а вони вже давно
над землею

шелестять сторінками

Карабін

старий Карабін
мінотавр
шкільного підвалу

не одне покоління Тезеїв
протупотіло сходами
обмочуючи штани

і все ж
щось тягнуло їх знову і знову
в п'ятьму

ні
це не штука
просидіти там
тисячоліття-друге

а от
опанувати мітлу
і мусянжевий дзвоник
сповістити перерву підмести подвір'я
вигадати карабін
і терпляче просидіти

у своїй комірчині
ні разу не вистріливши

поки нові Тезеї
підкрадатимуться до дверей
щоб грюкнути в них геройськи
ногою

Вітька

Вітька-сопливий —
і так з дитинства
і аж до зрілих літ

ну куди з таким прізвиськом
ні до шлюбу
ні в кіноактори

ох як ти від нього втікав
поки втік

лишивши те прізвисько десь над урвищем
на сто третьому кілометрі

наче Іванко-дурник
що вийшов красенем
з киплячого казана

ох-Вітька-що-розбився-на-мотоциклі

Лідочка

Лідочка хто б міг подумати
стокілограмова бабеха
кров з молоком

пашекувата як смерть
і така ж недремна

ну і як же це ти не помітила
в кінці вулиці
її зсутулену постать
скрипучу ходу

невже прийняла її
за пані Жолковську
від якої завжди відверталась
і тільки спльовувала
услід?

Жирафа

Жирафа
здається Нінка
співала під патефон
про незаміжніх ткаль
що складають більшість

десь там
звідки вона
утекла аж сюди

а вони виявляється й тут
складають більшість

ткалі ткалі ткалі
по всіх дзеркалах
хоч бери та й завішуй

жирафи жирафи жирафи

Нікітін

старий Нікітін просто Нікітін
без імені

загубив його певно
сп'яну
вислизнув наче з одеж

а ми ж їй-богу старались
несучи його разом з Вовкою
підковзуючись на снігу

як мурашки довкола гусені
вовтузились перепочивали
запихали назад у куфайку

так і не впильнували
вислизнув
полетів

над підземною своєю котельнею
над небесною своєю пивною

Вовка

Вовка Нікітін помер

від того самого

тільки удвічі швидше

видно така тепер швидкість
внутрішнього згоряння

і зовнішнього обledenіння
у розріджених шарах
ноосфери

СЕРЕДИНА ЛІТА

1

У сутінках це зовсім інше місто,—
коли щезає спека, щухне гул,
спадає пил і всі твої думки
вертаються додому — до м'яких
покоїв, теплих книг, тремкої тиші,
до прохолоди вуличок старих,
що лється із під'їздів і підвалів,
до того, ще не знаного, чого
боїшся, не приймаєш, уникаєш,
і прагнеш, і жадаєш,— сміливіш!
туди! туди! — у місячному світлі,
у сяйві ліхтарів, коли стає
акацій листя ніби театральним,
і театральні протяги, немов
у душнім залі піднято завісу,
і запізнілі власники собак
поквапно покидають парки й сквери,—
ти чуєш шемріт, писк, невловний клич
майбутнього,— чому воно так рано,
чому воно так вабить і ляка,
немов життя і смерть, любов і біль,
жорстока ніжність, лагідна жорстокість?
Чи не тому, що це і є життя
і смерть, любов і біль, чи не тому
що це і є життя, життя, життя?..

Яке пекуче літо, і яке
пекуче місто, і пекучі кроки,
запаморочливі,— неначе по даху
розпеченому, по краю карниза,
і як же ж прогинається асфальт,
як засихає курява у горлі,
як загусає кров, як обпіка
легені невловима хмарка кисню,
як важко йти,— немов саме життя,
розпалене швидким нестримним рухом,
тебе гальмує, плавить, полелить,
і все-таки ти тягнешся, немов
з того карниза — до вершка черешні,
аби зірвати ягоду й при тім
не глянути у прірву під ногами,
скажи ж, скажи — чи зміг би ти отак
спинитись там, коли б не та черешня —
а тільки десять метрів пустоти,
і в глибині — шорстка кора асфальту?!.
Але ж черешня є! черешня є! —
і шелестить над спекою, над містом,
над гуркотом торішніх кісточок,
що з даху падають і вже не проростають,—
і навіть ти, що вперто так ідеш
все далі й далі, чуєш, мов у сні,
її незримі віти над собою.

В автобусі останньому вночі,
коли вщухала злива, але ще
вода текла крізь дах, і по шибках
потоки бігли по обидва боки,
і на масних сидіннях, наче ртуть,
вода гойдалась краплями тугими,—
і ти гойдався і летів крізь ніч,
вмостившись на єдиному сухому
сидінні — місці для кондуктора,— й коли
юнак чорнявий на якійсь зупинці
до тебе підійшов і запитав:
«Ви не кондуктор?» — дивлячись на сумку,
яку з плеча поклав ти на коліна,—
ти мовив: «Ні, на жаль»,— але юнак —
араб, індус, грек-кіпріот, мальтієць —
збагнув лише слова але не голос:
ти не кондуктор, ні, але чому?
і справді — ось питання; ви удвох
в оцім автобусі, немов на цілім світі,
і хто з вас хто, і бути чи не бути
кондуктором, і якщо бути, то
як пояснити цей нічний маршрут,
свою присутність тут — чи неприсутність? —
в оцій хисткій коробці, що летить
крізь ніч, крізь дощ,— гуркоче і двигтить,
немов ось-ось розвалиться, але
не валиться! — хто тільки й знає як,
хто тільки й зна, чому, навіщо, доки...

Ти уві сні не чув нічого — грому,
ні блискавки, розрядів, що стояли
по п'ять хвилин над містом, і текла
енергія незнана з неба в землю,
мов кара чи рятунок,— гнів богів
чи милосердя стомленого світу,—
не чув нічого ти, але коли
під шурхіт мітел, туркіт голубів
ступив на вулицю, залиту раннім світлом,
засипану уламками гілок,
калюжами покрити й шаром мулу,—
тобі з-під ніг стрибнуло жабеня
і причаїлось, мовби не ймучи
у свій рятунок віри, й ти відчув
те саме, що вві сні: це крик, це знак
води і літа, тіла і життя,
знак милосердя й гніву, знак, що ти
людина — й спиш, не чуючи нічого,
хоча звучить така висока мова,
палає сонце, голуби летять,
оливи квітнуть, води відступають.

Те дерево, що впало на асфальт,
уже порізано і вивезено геть,
і зметено покришені гілки,
і мул повернуто з асфальту на газони,
і вже здається, ніби й не було
тієї бурі над поснулим містом,
ні повені, що плинула між стін,
видавлюючи шиби у підвалах,
і не було збентежених чуттів,
що рвалися крізь тріщини у небі:
в далекі дні дитинства, в дні, коли
заскочений грозою на горищі,
притиснувшись до діда, тремтячи,
в шпарину бачив ти, як падав хлів,
мов на рапідній зйомці, як летів
сусідський дах над вами і двигтіли
могутні крокви,— й щулилась душа,
прикута до минулого незримо...
Як забувається, як проминає все!
Мов очисна гроза, мить просвітління,
сум'яття дум, сум'яття почуттів...
Та знову й знову проповзаєш ти
під балками хліва до решток буди
і чуєш брязкіт цепу вглибині,
і скавуління, й дотик до щоки
собачого шорсткого язика,
мов до вологої кори забутий дотик.

Все стало так непевно, так, немов
спинилось літо раптом й завагалось,
чи в осінь перейти, чи трохи ще
побути літом, листом, плином, летом
води і світла... Ну, а ти — а ти
чого хотів би в цей туманний ранок
в алеї цій, де скрапує з гілок
роса і холодить гарячі щоки
і повертає на круги своя
вся невлаштованість життя, вся непринадність
твоїх метань, і борсань, і вдавань
того, що не було, а мало бути?!
О, як звабливо перейти життя,
немов єдину мить,— в оту прозорість
осінніх днів, коли ні бур, ні гроз,
лиш паморозь на вітах і на травах,
і все тотожне, все є тим, чим є,
і більш нічим, лиш осереддям снігу,
передчуттям його, переджиттям,
передріканням чистоти і тиші...
Чи зважишся на затяжний стрибок
з двадцятиліття у сорокаліття,
з імлі, з туману — де ні бур, ні гроз,
ні болю, ні розщеплення душі
на те, що вже було, і те, що буде,—
чи зважишся?.. Ступаєш у траву,
щоб обійти відчахнуту гілляку,
що зеленіє ще й лиш де-не-де
уже береться жовтими листками.

Ви вийшли на прогулянку утьрох —
товариш з сином й ти, гість випадковий,
після дощу, в один з тих дивних днів,
коли спадають сутінки поволі
і ліс близький темніє вдалині,—
ви йшли до нього — яром, повз кущі
ожиніві, повз молоду ліщину,
горішки пробуючи — ледь опуклі, ледь
пророслі з м'якуша, неначе з вати;
«ді-ді!» — кричав півторарічний хлопчик,
стискаючи горішок в кулаці,
«ді-ді!» — кричав, загрузнувши у глині,
що липла так до ваших підшов,
мов не пускала вглиб, у безборонність
вологих віт; «ді-ді!» — це був весь світ
із глиною, кущами, блиском крапель,
м'якою прохолодою трави
і сонцем, що спускалося за гори;
було тут все — вологий дух землі,
наймення для серпневого повітря,
для настрою прощального, й життя
терпкого й невловимого,— і ти,
що перебрав десятки слів намарно,
мовчав, заскочений тим вигуком простим
і всеосяжним, і таким відкритим,—
і так ви йшли з хлоп'ям рука об руку
в одному почутті, в житті одному,
у невимовності, невмілості одній.

Містечко спить. І вся долина спить
довірливо і тихо, як дитина,
закутана у пахощі трави,
у сяйво місяця, у шелестіння вітру,
і сплять сталеві труби й трактори,
сплять вишки нафтові й глибокі свердловини,
і гоять рвані рани на корі
дерева, і ропа всякає в землю,
й мазутні плями поглина пісок,
і випускає корінці уперто
трава з-під гусениць, і гоїться земля,
посічена відчуженим металом...
Але яка коротка ніч! Яка мала
ця передишка, тиха рівновага
в тривожнім сяєві далеких бурових,
де палахкоче газ і скреготять
іржаві важелі напівзабутих смоків!..
Якраз опівночі, о цій тремкій порі
вертається господар твій з роботи.
Які думки несе йому ця ніч,
зірок непевних мерехткі сузір'я? —
чи згадує усіх своїх синів,
що розлетілись по містах далеких,
чи, може, думає й тепер про бурову,
де завтра знов йому — на другу зміну?..
Минає мовчки хату, зазира
у хлів, де спить худоба, кури, гуси,
кролі, ондатри, підсвинки, качки,
і спочива в куточку реманент,
на ранок налаштований, як завше,—
бо зранку знов косити слід траву,

перш ніж піти на зміну по обіді...
Навіщо все це?.. Та одвіку так
і так довіку — житиме двома
життями, і довіку буде сам
орати, сіяти, скородити, гребти,
сапати, скиртувати, підживляти,
копати бульбу, доглядати сад,
плекати саджанці, полоти, пильнувати,
тягнути лямку — і з останніх сил
спокутувати борг перед землею.

Вони співають, чуеш,— знову, знов! —
сільські жінки в палаті лікарняній,
прикуті гіпсом до матраців, до
незграбних милиць,— але, боже, як
вони співають! — мов плывуть крізь ніч,
крізь океан безмежний — до далеких
домівок, до послулих дітлахів,
до чоловічих стомлених обіймів...
Виходиш в сквер і тихо так ідеш
містечком лікарняним, де нема
нікого вже на лавах і нема
нікого у притемнених алеях,—
і гаснуть напівсонні ліхтарі,
і гаснуть вікна у кічних палатах,
і тільки чути спів — ледь чутно, ледь
окреслено, немовби у тобі
лишилась ця мелодія, цей звук.
І раптом — чуеш інші голоси
з далекого будинку, що горить
терпким неоном залів пологових...
Яка примхлива і вузька межа
між криком породіль і тихим співом
жінок безруких,— але саме тут,
на цій межі, відчуеш, що пора
вертатися і слухати всю ніч
усе, що тобі випало почути,
і навіть більше — слухати буття
і небуття, що у буття вростає.

ВЕЧІРНІ КВАРТАЛИ

Ніч у Миколаєві

Приходив поїзд пізно уночі,
наповнений розм'яклыми тілами
і привокзальним духом аличі,
і чимсь незнаним, що було над нами
і поміж нами, з нами, всюди, скрізь! —
немов дерева, що вгорі сплелись
гіллям потужним, осінь у Карпатах,
вода і світло, тиша непочата,
тремка дорога, вересневий ліс...
Які були тоді ми молоді!
Ми просто йшли. Я ще не знав тоді
землі своєї. Я не знав нічого!

Стелилася закурена дорога.
Нечутно пролітали поїзди —
кудись на північ, південь, захід, схід...
Як ми могли не чути їх політ!
Як ми могли не думати й не знати!
Не відчувати, мов тампоном вати
закривши очі й вуха, й цілий світ?!

Благословенне незнання тих літ!
Благословенне всезнання прийдешне, —
коли, землі торкнувшись обережно,
залишимо на ній вологий слід
і рушимо в сліпуче майбуття,
затиснувши в долоні грудку глею,
шепнувши тихо: «Це і є земля...» —
і ще тихіше: «Це і є життя...» —
високо, над життям і над землею.

Вийдеш з тунелю й побачиш — ідуть поїзди
понад тунелем і понад вокзалом, і понад
світом, який крізь асфальт починає рости,
мов розривається часу незрима запаона.

І крізь асфальт, і крізь час, крізь тунельну пітьму,
крізь небеса і беззоряну землю холодну,
крізь геноцид і війну, і не просто війну —
крізь небуття і буття ще страшнішу безодню —

він проростає, цей світ, і маленький народ,
що загубився на станціях і полустанках
в сірих бинтах евакуаційних підвод,
в товарняках ледь живих і в знекровлених танках.

Боже, чому, і навіщо, і доки, і як —
лет цей тунельний і це вогнедишне світіння,
це проростання крізь біль, і конання, і ляк,
це над собою зростання і палахкотіння?!

Може, на те лиш, аби, подолавши тунель,
понад тунелем і понад вокзалом узріти
колії, наче тугі ремінці портупей,
що на плечах будуть світові вперто боліти?

І вдалині, де зелено горить світлофор,
зустрічний поїзд появиться раптом незнаний,
наскрізь прошивши тебе, мов терпкий хлороформ,
що присипляє, але не вигоює рани.

*

Раптом відчуєш дитячу долоню в руці,
раптом впізнаєш — це час тебе ніжно торкає.
мовби втішає тебе і веде по щоці
пальцем, сльозою, шматочком старого перкалю...
Як він змінився! Уже й не впізнаєш цей шлях:
парком, по схилах — над містом, над парком —
до школи!

Все повернулось — алея, шипшина і птах,
все обернулось — по колу, по колу, по колу!..
Та понад колом, де сонце, і небо, і птах,
де недосяжне майбутнє востає в минуле,
ще недосяжніше, й б'ється у наших життях
дуже далеким і ще не розпізнаним гулом,
є ця долонька, є доторк несмілий руки,
що непомильно розгадує шлях через Лету
і повертає тебе крізь роки і віки,
і спонукає розслаблене тіло до лету.
І відчуваєш: цей доторк — в усьому і скрізь,
на прапорах і обличчях, на квітах святкових,
в перших дзвінках, що з останнім так стрімко злились,
в літерах перших і крапках останніх та комах,
в буднях, які шелестять, мов старенький перкаль,
в леті по колу і в істин одвічних повторях,
в тихих алеях, яких по-дитячому жаль,
у по-дорослому ще не обжитих просторах.
Це — Батьківщина! Це все, чому й слова нема!
Все, що з тобою навіки і присно зростеться,
як сурмачеві до губ прикипає сурма,
як капіляри тонкі приростають до серця.
І розумієш: цей доторк — усе, в чому ти
нині живеш, в іпостасі і батька, і сина,
і на вустах раптом чуєш не пальці — персти,
і не сльоза на щоці запеклась, а — кровина.

*

Це піднебесся, в якому ми трохи живем,
трохи прогулюєм, наче уроки, а трохи
пропуски власні ховаєм, накрившись плащем,
наче у зошиті з алгебри — рими і строфи.

Як тут незатишно! Як виривають вітри
кожен листок із долонь, не дописаний вчасно!
Як ми чекали й боялись цієї пори
вітру і неба, й письма, що на вітрі не гасне!..

Швидше на землю! На ліфті! По сходах! Униз!
Понад мостами промчати у гущу кварталів!..
Тільки я знаю, ти скажеш мені: «Озирнись»,—
і не затулиш долонею знаки окличні й питальні!..

Як же ж палають вони, як горять письмена
високо в небі, мов вікна будинків незнаних,
де проминає життя, мов солодка мана,
і забуваються лица батьків, і дітей, і коханих!..

Що за химерне життя — насупроти, навспак
Мов у зворотному напрямку — в просторі й часі!
Хто із небес подає нам немеркнучий знак?
Хто нам у душах відчитує пропуски власні?

Хто нас підносить — на ліфті, по сходах, уверх?
І не дає розминутись у цім піднебессі?
Хто нам вкладає у душі пекуче «тепер»
на перехресті вітрів і життів перехресті?!.

І понад містом, де ми так недовго жили,
в зошит із алгебри строфи останні вписавши,
хто виставляє нам замість хули й похвали
дивну оцінку — «назавше, назавше, назавше»?..

*

Це гойдалки скриплять. Це жовтий сквер
вгортається в осінню павутину...

І ти, життя пройшовши половину,
посеред скверу сторожко завмер, —

посеред звуку. Із яких химер,
якої суєти, якого тліну
оту одну і другу половину
еднатимеш в одне туге «тепер»?

Але еднатимеш, долаючи лихі
передчуття — прийдешне і колишне,
пожовкле листя й сіре попелище,

бо підступає сквер все ближче й ближче,
і гойдалки здіймаються все вище,
і все гучніш сміються дітлахи.

*

Дружині

Нарешті сміття вивезено. Сніг
розчищено. І вулиці порожні.
І ми, нічні забуті подорожні,
звертаємо до вуличок тісних.

Бо тільки тут зима. Бо тільки тут
іще лежать обшарпані ялини,
побиті іграшки, цитринові лушпини,
святкова карнавальна каламуть.

І час тече повільніш. Не тече —
лежить, як сніг, і жде якогось звуку —
не голосів, не кроків перестуку,
не шелесткого доторку плечей.

Відчуй його і слово те промов,
хай рушить час і сніг, немов лавина, —
це місто — наше і одне-єдине,
немов любов і кров, і знову — кров.

Який шорсткий і невблаганний звук!
Як тяжко він обом нам буде снитися!
Мов гострий цвях, мов пересохла глиця,
що коле руки й сиплеться із рук.

*

Як гарно й швидко йшли тоді листи!
І скринька так натхненно відчинялась!
І не було такої висоти,
якої б ми з тобою забоялись.
І не було таких високих слів,
такої тиші і такого снігу!
О як ми легко входили у Львів,
мов у стару і добре знану книгу!
Й гортали похапцем, гортали навмання,
і з висоти пташиного польоту
читали вулиць древні письмена,
мов дно ріки — чутливим ехолотом.
Ти чуєш,— він вертається, той звук,
відбитий від каміння і від снігу,
і знову б'ється об холодний брук,
і знову й знов — об піднебесну кригу,
нас не знаходячи між вистиглих зірок,
нас не шукаючи в новому місці й часі...
О, коли б знати, скільки сторінок
тоді ще в нас лишалося в запасі!..
Що б ми зробили, що б ми почали!
Якими віршами, словами і листами,
якими неймовірними життями
ту книгу б дописати ми змогли!
Так спробуймо ж! Іще висить той звук
між небом і землею, ще лунає,
мов камертон, який давно чекає
невмілих наших легковажних рук.
Тут все — як вдома. Ллється з висоти
зірок далеких світло синювате.
Хтозна від кого знову йдуть листи,
і тільки скриньку страшно відчиняти.

ЗЛОБОДЕННЕ

1

Я завше ходив в естетах
і, дасть бог, в естетах помру.
Але я читаю в газетах
про Ладогу і Колиму.

«Окремих недоліків» критика
розвіюється, як туман.
Приходить за пострілом Скрипника
Мордовія і Магадан.

Приходить Куліш і Косинка,
приходить сумний Фітільов.
Які ще нам трави скосити?
Яких нарубати ще дров?!

Чи ж варто зривати печаті,
де ангел вістить не про те,
що встануть народи прокляті
і прокляте слово зросте?!

Ніщо не зросте й не воскресне
у наших рядках і снігах!
Та вперто життя безсловесне
я грію, як птаху, в руках.

І зраджую власні принципи —
поезія передусім!
І згладжую вищі приписи
в час Прип'ятей і Хіросім!

Проживши весь вік без радіо
і без телевізора теж,

я чую — поволі падає
найвища з усіх моїх веж.

І вперше пишу одноденки,
і вперше не бриджує газет.
Простіть мені, пане Флоренський
і пане Парні та Мюссет.

Якщо навіть все це даремно,
якщо нездоланне це зло,
простіть мені, пане Верлене,
Бодлере і Буало.

Простіть, що поринув доточно
в стихію хули і хвали,
простіть, що повірив у гасло:
«Якщо не тепер, то — коли?!»

Прокинуся вранці — де я?!
Серед неозорих столів —
бюрократична вандея
з указами замість голів.

Це ті, що дурні, але хитрі,
це ті, що завжди на коні,
це ті, що носами на вітрі,
хоч задницею в лайні!

О, як вони пильно вичікують,
коли ми спіткнемось на мить!
О, як вони ревно почитують
«Что делать?» — аби не робить!

Палають вандейські вогнища
від Криму і до Курил,
чатують недремні полчища
бюрократичних горил.

Вони ще візьмуть нас за горло
й навчать, як свободу любить.
Вони заспівають ще хором:
«Блажен, хто уміє жити!»

Вони роздеруть нас на клапті
за спецпривілеї свої.
Вони ще у кожному клані,
і в кожному конклаві — вони!

Хоч нам наплювати на їхнє
спецідло і спецбарахло,

спецморе і спецповітря
й пихате мордате мурло!

І на директивні крики,
і на лизоблюдський елей,
і навіть на імпортні ліки,
вкрадені у дітей!..

Але нам не наплювати
і не дарувати й на мить
спецправа — нічого не знати,
спецблага — нічого не вміть.

Перетворити країну
у спецрозподільник зла,
спраглим не вчинку, а чину,
погрузлим не в діло — в «дела»!..

Не десь у далекій Гвінеї —
в оазах липкої брехні
бюрократичні вандей
палять свої вогні.

Коли кажуть: народу
надто волю даєте! —
пам'ятаймо Неруду,
пам'ятаймо Альєнде.

Коли кажуть, що воду
на млини чнісь ллете,—
пам'ятаймо Неруду,
пам'ятаймо Альєнде.

Коли в власному бруді
винуватять «агентів»,—
пам'ятаймо Неруду,
пам'ятаймо Альєнде.

І не вірмо на слово
й не звіряймося на мить
цим борцям за основи
і верхи пірамід!

Бо вони нас розчавлять
в пірамідах своїх
за гербову печатку,
за холуйський батіг!

Тож як славлять бездарно
ритми перебудови —
пам'ятаймо Сукарно,
пам'ятаймо Хрущова!

Коли мріють приречені
про відродження Сталіна,—

пам'ятаймо Німеччину,
пам'ятаймо Італію!

Коли брешуть лукаво
про вождеві турботи,—
пам'ятаймо про Мао,
пам'ятаймо Пол-Пота!

Коли зубри вцілілі
починають кампанію,—
пам'ятаймо про Чілі,
пам'ятаймо Іспанію!

Коли кажуть: свобода —
це анархії кігті,—
ні! Свобода — народу,
а анархія — їхня!

Бережімо ж посіви
в цю урочу годину.
Пам'ятаймо Росію.
Пам'ятаймо Україну.

Я сам не люблю істерик
і «патріотичних» сліз,
і цих відкриттів америк,
коли за деревами ліс.

І цих шароварних ахів,
і цих жлобуватих гідр,
що вміють плювати на захід
і дулю тримати на схід.

Буття їх на рівні моху
з-під Нечуєвих груш.
Ледачкуватість мозку.
Ледачкуватість душ.

І войовниче нецтво,
й продажність за мідний гріш,
і провінційна ненависть
до кожного, хто мудріш.

Якими духовними чеками
оплатимо майбуття,
коли не раба, а Чехова
видушували все життя?!

І все-таки — без істерик,
без п'яних хохлацьких сліз,—
волаймо до всіх америк,
до всіх ясенів і беріз,

до хліба, до плуга, до слова,
до світу й до кожного з нас —

рятуймо українську мову,
поки є час!

І навіть коли немає,
і навіть коли — горить,
рятуймо усе, що конає,
і все, що не воскресить!

Рятуймо останнього птаха,
рятуймо останнє стебло,
рятуймо зорю і мурашу,
планету, село, джерело.

Рятуймо чукотську мову,
рятуймо ханти і мансі
від ентропійного молоху,
коли оніміємо всі!

Рятуймо від резервацій,
від алкогольних убивць,
від атомних електростанцій,
від гідротехнічних тупиць!

І Арктику, і Антарктиду,
і землю свою поготів —
від смогу, від СНІДу, від стиду
за власних синів!

Рятуймо найменше слово
від мародерства брехні,
рятуймо українську мову,
якщо ми ще варті її.

Довіряйте нарешті газетам —
хай щодня додається вам певності:
із найбільшим державним бюджетом
міністерство некомпетентності!

Не занедбуйте штамп бюрократа
і в його найплохішій нікчемності:
найроздутіші ставки і штати
в міністерстві некомпетентності!

Не тамуйте погрози й образи,
як протухлу водичку у термосі:
найбундючніші пози і фрази
в міністерстві некомпетентності!

Не спішіть нашкребти епітафію
пережиткам дрімучої древності:
наймогутніша поки що мафія
міністерство некомпетентності!

Видавець, для якого рукописи —
наче бомби під стіл!
Чинодрал, для якого холопство —
рідний стиль!

Продавець, для якого книга —
що банан.
Плановик, для якого фіга —
весь держплан.

Голова, для якого гречка —
що овес.

Журналіст, що натхненно бреше
про АЕС.

Енергетик, якому земля вся —
полігон.

Генерал, що за зірку злякався
для погон.

Педіатр, для якого душі —
бариші.

Штурман, що не довів до суші
ні душі.

Керівник, у якого липа —
кожен звіт.

Академік, що вліз зі скрипом
у синкліт.

І міністр, для якого культура —
празький торт.

Невмируща номенклатура —
бог і чорт.

Невмируща некомпетентність —
рак душі.

Наче мозкова імпотенція
від анаші.

Наче вічнозелені зарості
омели,
крізь які ми і досі прорватися
не змогли.

1971—

1978

ФОРТЕЦЯ

1

мусила бути ніч
(змінилася денна варта)

мусив настати день
(варта нічна змінилась)

ні ночі ні дня
лише вартові
перегукуються на вежах

і тонкою вервечкою
наче полонені
виходять з міських воріт ліхтарі
і зникають у полі

землетруси ворують
кістками страченого покійника
наче течія водоростями

вирок миші читають
сургучеву печать погризли

потерта корона
від короля лишилась
і мумія королеви
і пишні панти

тільки загус у повітрі
гук барабанів і
прокидаються мешканці
кожної ночі
від невідомих пострілів

«На ринку»
балакав з поетом

останній осінній острів
відчалував від пароплава

по столу перекидали
сірникову коробку
робінзонно дивились на вулицю
і щось говорили важливе

стара прибиральниця
під столами збирала пляшки
і змītала в совочок
слова

завдання накази доручення

підсліпуватий кіоскер
старі газети виправляє
новими числами

дешеві пиріжки з м'ясом
продає товстощока тітка

з під'їзду виносять
поточені шашелем меблі
сиплеться тирса з дивана
засипає місто

і з гуркотом воно підстрибує
на іржавих пружинах
немов божевільна медуза
з Антарктики

не боявся ні кари
ні осуду

і часу нарешті мав досить

попрохав собі перед очі
зоряну мапу

на темному небі
побачив літак
що падав і падав

падав

очі погаснуть —
не почувеш

замокнуть вуста —
не побачиш

повіки опустяться —
не довідаєшся

не довідаєшся не побачиш не почувеш

стоятимеш білий
з розчепіреними пальцями

мав щось важливе сказати
сідайте
до столу
слухайте

та лиш ворушив губами
забув?
чи не знав?
не наважувався?

хліб на столі ламайте
руками
дужими

сімейний альбом
поштівки
і марки
дивіться

в колекції метеликів
тріпоче крилами
ще один
наче серце

рвучко зриваєш краватку

відчуття петлі
кілець пітонових
не зникає

двое янголів
влітає в квартиру
танцюєш із ними
мотузяний танок
африканський танок
скоріше й скоріше

радісніше

КОНЦЕРТ НА МАРСІ

1

Щойно вісіли з космічного корабля (маршрут № 2), ввімкнули магнітофон. За стіною грають у карти невидимі марсіани. Вони нас не чують, ми їх. Один одного не чуємо. Мовчки сидимо в маленькій кімнатці у таємничих сутінках. Непомітно з вуст зриваються перші марсіанські слова, потім цілі незграбні речення...

Залюбки розмовляємо по-марсіанському, а інакше уже й не вміємо.

По кімнаті літає в темряві вогненна куля.

2

Марсіанський бог, давно не голений, в окулярах з круглими скельцями й завжди п'яний, заклопотаний писанням божевільного роману й розведенням кроликів. Для пришельців виростив черешню на своєму подвір'ї, на якій вечеряють. Снідаєм торішнім вином і вчорашнім хлібом. А найдужче він любить *spiritus vini rectificati* з марсіанським томатним соком та ще кроликів з червоними очима, за яких постійно проголошує тости.

Марсіанський боже, котрий еси на небесі, дай нам днесь.

3

На марсіанських горах ростуть гриби й чорниці гігантських розмірів, виключно гриби й чорниці й де-не-де ялини. З-за кожної ялини вистрибує заєць, а глиця має запах марсіанського Нового року.

Загубили свої шоломи й скафандри, і одяг поволі втрачаємо. Тільки час від часу падають біля нас уламки космічних супутників, запущених із Землі відповідно до програми досліджень космічного простору. Ховаємось від них під воду. Лежимо на голому каміні гірської річки. Поволі розчиняємся в воді, в повітрі, в променях. У вечорі зникаєм остаточно. Двоє невидимок іде берегом.

4

Не дивись так, бо чую: палає волосся і одяг, тіло, трава під ногами, дерева _____
Весь ліс загорівся і в річці вода _____
Стоїш серед полум'я і смієшся. Не дивись так, бо спалиш Сонце і Землю, що десь там далеко і недосяжно _____

5

Озеро глибоке й зі стрімкими берегами, як усі марсіанські озера. Ми стоїмо на березі й позираємо на сонячний диск, що плаває по водній поверхні. Я вдягаю на руку чарівну рукавицю і перев'язую її стеблинкою трави. Злітаю в повітря і стрімко крізь сонячний диск увиходжу під воду. Стаю на дно й крокую аж до моря за великою мушлею для марсіанських кактусів. Рукавиця разом з моїми пальцями відокремлюється від руки і, немов осьминіг, показує дорогу.

6

Усі космічні кораблі до наших послуг — товарні й пасажирські, а пам'ятаєш, їхали на Марс,— на космодромі охоронці палили нам услід з рушниць, підбили декілька хмарин і птахів. Ти повертаєшся назад — до охоронців, їхніх правил, графіків, свистків, космічний зайцю.

Сибілло, жінко, їжачиську.

7

Я помахав рукою вслід космічному кораблеві у формі літака, що, лопочучи крилами й голосно каркаючи, зник у небі. Колись я підглянув у словникові три слова земною мовою —

сибілло, жінко, їжачиську.

Гукнув їх до неба, та вона думала, що це по-марсіанському, й не зрозуміла. Чекав на відповідь довго, тоді понуро побрів шпалами, зарослими травою, з космодрому. Моя чарівна рукавиця стала майже вогненною кулею, і я покотив її стежкою до міста де мешкав марсіанський бог.

8

Бог саме дописував свій роман про божевільних і доїдав останній шмат черствого хліба. Зрадив моему поверненню невимовно. Скинув з крісла чорного kota й запросив мене сісти. Балакали про косовицю, тавтологию й футбол.

Уночі бог пішов на склозавод замовити в глухонімих чотиригранну пляшку і кришталеву вазу,— крім вази, приволік додому здоровенного дубця. Коли ніс його через ціле освітлене місто, мусив нічним сторожам

пояснювати, що йому відключили газ і доводиться налити дровами. Дрючок ще й досі прикрашає вітально, а вазу ми продали, купили доволі вина й трохи хліба.

Мирно собі живемо, читаємо вголос давньомарсіанських поетів, а сусіди думають, що то ми сваримось, і пописують на нас скарги. А ще ми спускаємось іноді покрученими вуличками згори на ратушну площу — поглянути на годинник. Хоч це нам зовсім ні до чого.

9

Отак закінчився концерт на Марсі. Щоправда, час від часу прилітає в темряві вогненна куля, проте частіше кімнату заповнюють дурні в блазенських шапочках з сумними обличчями або ж приходять самотня жінка з Токіо.

Я вийняв скельця з окулярів марсіанського бога і змайстрував з них телескоп. Визираю з Землі всі ракети. Ти все не повертаєшся.

«Дурниці,— сказав марсіанський бог,— вона прилетить цієї ж осені або зими. Якщо тільки не опадє листя з величезної черешні на моєму подвір'ї».

І я щодня прив'язую нитками кожен листок на дереві. Вітри на Марсі восени дужчають, тож мушу вибирати якнайміцніші нитки. І заразом з верхівки дерева дивлюся в небо.

Ловлю себе на тому, що іноді наспівую якісь слова незрозумілою мовою.

ПІЩАНИЙ ГОДИННИК

*Дев'ять варіацій на теми
давньоарабських поетів*

Невідомий автор

Зорі сліз теплі зорі пролітають по темному небу
Зорі сліз що не сяють — по темній ночі

Відчуваєш у грудях стрілу —

золотий її наконечник у серці

Просто тут, просто серед твоєї вулиці

Де загинули інші полонені

Де і вітер — зітхання невидимих перехожих

Де пилюка — тілами піднята.

Ти не винен ні в чому не винен — ти мариш

І в розлуці говориш про зустріч — не винен

Бачиш жінку з волоссям розвіяним

Чуєш зітхання і стогони зойки і кров — звідусюди

Всесвіт зболілий схворований

Вже і мови нема про рубіни

Вже жіночі уста не порівнюєш з рожами одягом

і вином

Шукаєш собі до душі релігію

Вірування відкидаєш усі — залишаєш любов

Пошерхлими губами цілуєш наконечник стріли —

божевільний

Аль-Мухальхіль

Сногади наче пісок засліплюють
Пальцями обережно торкаєшся місця
де б мусили бути очі
Немов язиком до заглибини в яснах
Нім нескінченна як річка
Що при гирлі своєму текти починає назад
І ти — посередині
Адже це ти
Кликав її коханою — не відгукнулася
Кликав її чужою — не відповіла
Кликав її усіма іменами на світі а потім
Коли натовмився і горло тобі пересохло
Вона підійшла і назвала себе Самотністю
І ти закричав: я не кликав тебе я іншу...
Іди — вона мовила — і нічого не смій торкатись
Хай тільки ноги твої по землі ступають
Хай лице твоє буде моїм
Хай повітряні змії дорогу тобі показують

Аш-Шанфара

В дорогу одноплемінники!

Турботами навантажені вирушайте
А ти що чужий їм усім і собі самому
Ступай на свою дорогу спускається ніч
Іди через місячне світло через іржання коней
Якщо благородне серце твоє

чітка твоя тінь і сміливий голос
То знайдеш-таки десь притулок — за горами

за долинами

Хто б ти не був — пошукач утікач а чи мрійник

Уже віддалилися зникли твої однокревні

Ти родичем будеш тепер хижим звірам і диким травам

Стриманий і не захланний

Тільки три скарби маєш яких ніхто не відніме

Серце гаряче і руки і думку напнуту як тятива

Що тихо вібрує мов плаче за чимось загубленим

Не станеш тепер відганяти свої і чужі слова

що біжать за тобою

Немов за водою у спеку — звірята і птиці

Не станеш триматися жодної жінки на світі

Стократно малюючи образ її і щоразу гарніше

Не станеш лякливо на землю

вклякати вгортатися у пісок

Рятуючись від незнаної небезпеки

Усі небезпеки кохані жінки

і важливі слова у тобі самому

Не скажеш ніколи їх не вдовольнишся і не врятуєшся

Не варто лякатися мороку збившись з дороги

Не варто ходу прискорювати чи сповільнювати

Можеш щоправда на землю лягти спиною

Кожним хребцем через шкіру її відчуваючи
І рука під потилицею буде як в'язанка грайних кісток
І голова на суглобах — на гострих гранях
І сам ти як грайна кість на столі потрісканому
Кинута п'яним матросом
Спиш і полюють вві сні за тобою
Підступність і злоба і помста
Підстерігають оточують — щоб захопити зненацька
Давні турботи твої повертаються — утікай
Голий і босий загорнений тільки в терпіння
Схожий на ящірку без хвоста
Та чуєш — воно відростає знову твоє минуле!
Йди ж не спиняйся під схлипи дощу через вітер і холод
І темряву щільну безшумно крокуй від оселі і до оселі
Як привид слідів не лишаючи
Йди крізь жару і тремтяче повітря на видноколі
Крізь бабине літо і пастки невидимі мурашиного лева
Крокуєш крокуєш! І вітер гойдає волосся твоє
Немите нечесане непокрите
А іноді з пагорба дивишся вдаль
Німих нерухомих як камінь
І буйногриві руді левиці навколо
під сонцем лежать безтурботно
Надвечір підходять до тебе без страху і без загрози
Немовби ти їх ватажок із зіркими очима

Аль-Бухтурі

Це як згусток закам'янілого часу
Це як безпечний бенкет що давно відшумів
та ніхто не розходитьсь
Це як час нерухомих похоронних процесій —
Знову з'являються лави військові і ти попереду
Знову струнками рядами
під прапорами розвихреними крокуєте
Непереможні й мовчазні й подібні до тебе
Кожен воїн — як ти
Кожен воїн — це ти
Ти — кожен воїн
І ні дзвону ні згуку немов найстрашнішою клятвою
поклялися мовчати
Тільки світло швидше пробігає
по ваших рядах як по стінах
І щоб сумніви відігнати — торкаєтесь один одного
кінчиками пальців торкаєтесь долонями
Павпомацки просуваєтесь — непереможні

Аль-Бухтурі

І коли вже станете зовсім невідомими чи то пак
вiдомими поетами
Коли душі ваші чи пак голоси чи точніше поезії
закружляють
Серед стін неосяжних палацових пишних
Де струмують потоки води кришталевої
Де сполохані пухирці наче паузи підіймаються
на поверхню і тріскають
Де озера смарагдів розчинених відбивають хмарин
непорушність у небі
Де як хвиля морська як омана очей
білі стіни палацу тремтять
Наче втілена мрія неначе сон праведника
Отоді пригадайте що світлом були давніше
Кожен променем був розтинаючим порожнечу
Щосекунди по тисячі ліг
Кожен променем був
Між двома дзеркалами

Аль-Мутанаббі

А знаєш — не перший крокуєш цією дорогою?!
І ноша твоя не найперша і не найважча
І день не найдовший хоча такий самий
Не маєш ніяких бажань вони десь лишилися позаду
Як порох з-під ніг як дрібні порошинки
Як довге диригування без музики без оркестру
Як біла вервечка слідів одноногих як голос у горах
Ще міг би звичайно від певного грабіжника
Чи міг би вблагати його невблаганного
Або відкупитись сльозою в наперстку
Чи хрестиком срібним на щії молитвою позабутою
Яку шепотів вечорами і потайки
Та тільки розлютиш його ще більше
Затягнеш прихід його на пізніше
І вже не одного накличеш а цілу ватагу
Тож просто іди не найперший і не найостанніший
Дерева минай придорожні з колючками металевими
Списоподібні гілки на них списоподібні птиці
Нахиляючись набирай камінців у пригорщу
Кидай їх за спину кидай уперед наліво направо
По звуку відгадує їх назву і форму і вік
Наліво-направо як їжу для голубів на майдані
Як срібні монети як збіжжя на зорану ниву

Абу-Ль-Валід Аль-Ваккаші

Край твій чекає години своєї останньої
Лиха такого немає яке б обминуло його
Чуда такого немає яке б від одного хоч лиха
його врятувало
Мешканців навіть немає —
Свідків безмовних печалей його і втрат
А пам'ятаєш
Був благодатний він щедрий і повний достатку
Богом ти був у ньому
Добрим домашнім і лагідним богом з м'якими очима
Та зруйнувалися вежі величні купую каменів стали
Вкрилась лататтям прозора волога водоймищ
Навіть коріння розлогих дерев — повсихало
Запахи листя і квітів і стиглих плодів — позникали
Бійся зізнатись — його й не було
Краю, і квітів у ньому і мешканців анічогісінько
Анічогісінько не існувало — ти вічно
приречений бути богом
Ліків немає які врятували б тебе від твоєї хвороби
Вже долинає запах пожежі задушливий дим
На роздоріжжі стоїш повен сумнівів хижих
Підеш направо — загинеш в проваллі глибокому
і німому
Підеш наліво — помреш від нужди на пустельнім
безлюдді
Просто підеш — поховає тебе океану безодня
А повернешся назад — станеш жертвою полум'я
небувалого

ЧЕТВЕРТИЙ ВИМІР

Дві варіації на теми Т. Г. Шевченка

Тополинний етюд

Дівчата що стали русалками
Дівчата що стали тополями
Дівчата що стали промінням прадавнього місяця

Оберніться

Не маєте синіх стрічок
Музика звуки усі линуть назад в розтруби грамофонів
В пащі розлючених звірів в мотори завмерлих авт
В щілини між дошками на горищі де вітер повіяв
в зворотному напрямку
Падають давні оплески наче каміння в білі долоні
пещені що вже надягли рукавички
Жорна млинів перетирають муку на збіжжя
А збіжжя стає землею водою і сонцем
І світиться під ногами поле
світиться луг світиться ліс
Падають з чорного неба птиці мов метеори
Й так само злітають у небо зі складеними крильми
й зникають серед невидимих зір
Спішать проти течії риби до моря далекого
Аби лиш застати натомість маленьку калюжу
і декілька крабів меланхолійних
Що повзали там мільйони століть перед цим
і повзтимуть мільйони століть по цьому
Навколо калюжі навколо моря навколо краплини
Пісок шелестить заспокійливо й тихо
І з дерев осипається замість листя

В порожньому місті на літньому танцмайданчику
дві пари танцюють вальса
Трьохколісний велосипед прокотився по вулиці
й зник за рогом
Перебіг стадіон хлопчик в коротких штанцях
і у білих сандалях
Всівся самотньо на лавці й принишк
І тупіт дрібних його кроків загус
у повітрі як в бурштині
І тиша

Дівчата що стали росою
Калиною зіркою мавкою
Дівчата що найгірші хай світ починається з вами
Дівчата що найсвятіші хай світ починається з вами
Дівчата жінки що не мали спокою і щастя і усмішок
Поглядів приязних теплого голосу рук
і прощання зі світом
І прощення

Вибачте світові все — хай обернеться
Оберніться — хай він обернеться за вами
і з вами постійно нехай починається
Не маєте вишитих сорочок і червоних чобіт
і намиста на шию
Голі-голісінькі оберніться станьте навшпиньки
Заирніть у дупло на високому дереві
Що не має коріння і стовбура гілок і листя
Починається світ
Оберніться

Кобзарі

За кожним із нас — коханці й коханки

і сплетені їхні руки

Плач немовлят найперший прицисклі століття

й роздуми посивілі

За кожним із нас

Тіні від струн і сліди у середині тиші

від коротких глухих ударів

Окриків зойків падінь

Кулі свистячої кулі шаленої несамовитої

Йшли ми із краю в край і від моря до моря

З хати до хати від кроку до кроку до зойку

Несли в собі запитання страшніші одне від одного

музику батьківщину

Безліч предметів потрібних і зайвих

і зовсім незрозумілих

Несли й вода підіймалася до колін до плечей до очей

Несли й земля висихала аж до коріння дерев до

коріння криниць до коріння гарячих гейзерів

І несли на спинах дітей матерів і батьків і дідів

і високе небо

Їхні несмілі надії і голоси зникомі тремтячі

А потім махали вони нам услід прощально і довго

А ми не могли повернутись бо несли на собі планету

І порох на наших ногах усе грубшав і важчав

насичений спрагою

В ньому сліди наче кола на мертвій поверхні води

розходились на всі боки

Зайві і необхідні речі зникали — лишались незрозумілі

Їх ми несемо все далі і далі

Благаємо з'яви вітру і тіні принаймні своєї
непорваних струн і падіння беззвучного і безболісного
Несемо в собі на собі за собою найважчий вантаж
найдивніший
Можливо загублений неіснуючий небувалий
незбутній невпізнаний
Та хтось нам постійно махає руками
позаду прощально і довго
І падає попіл і порох на ноги на плечі на голову
За кожним із нас резонансно вібрує повітря
Загублені речі і кулі і окрики одне одного обминають
Бо все ще щоразу знаходиться хтось
хто махає нам вслід прощально
То значить що є хтось попереду
з вітально простягнутою рукою

П'ЯТЬ ПОЕЗІЙ ДЛЯ Н.

1

На березі осінньої ріки
тінь від дерев. У воду пада листя.
Уже їм видяться сніговики
і хокеїсти.

Уже ріка передчуває кригу,
дерева ясновидять вітер.
Стаю сивіший і мудріший,
як древній візир.

І гублюся в зимі і в лісі,
і сам стаю холодною рікою,—
відношу у найглибше море лист твій —
човник паперовий.

Я розгубився в цій траві,
в колючих днів пожовклих стеблах.
Себе від тебе не вберіг,
тебе від себе.

Прийди поглянь — я є! я тут!
Торкнися пальцями — той самий!..
Розкрий сріблястий парашут —
принишклу пам'ять —

і опускайся. В цій траві
горить пожежа. Пахне димом!
Втікають прудко цвіркуни,
і я за ними.

І я за небом. За водою.
За жовтим вечором забутим.
Перешивай на парасолі
парашути.

Вона минула, як весна.
Весна минула, як веселка.
Сиділа ввечері сумна
на каруселі.

Котився сніг. Котився сон.
Звірята бігали по колу.
Метиси кидали ласо
коням на голову.

Дивилася на них печально,
байдуже і без захвату.
А коні злякано іржали
й прохали захисту.

Спинила сніг. І сон. І все.
Весна й веселка стали знову.
Тільки спинилась карусель.
Розбіглись коні.

Це — наче гра в хованки
з м'якими котячими кроками.
Як тобі за телефонами?
За дорогами?

Як тобі за снігопадами?
За самотністю?
Ніби фехтуєш шпагами
на вузькому мості.

Ніби показуєш па
на канаті під куполом.
Я від кроків твоїх заховавсьь,
щоб не бачити і не слухати.

Лиши по собі шпильки для волосся
і гребінь, і старий квиток на поїзд
на випадок, коли б нам довелося
зустрітися в Нова-Ліжбоа.

Чи в цьому місті, що тісне надміру,
щоб мали що сказати й повернути,
во славу днів тих воскурити миро
і повернутись.

І розібрати речі, вкриті пилом,—
їх стало більше й незбагненно потвоїшали
мої книжки і твій будильник пильний,
і однонога вішалка.

Вони жили своїм життям багато років,
бери усіх їх — небезпечних свідків!
У темнім лісі закопаєм крокус
і поміняєм вікна.

Та й сам подамся за озера сині
рубати ліс чи добувати стронцій...
Тільки знайду на своєму светрі волосину
тонку і довгу, і ясну на сонці.

*

на очах пелюстки півоній
плями цвілі на білім тілі
журавлі полетіли до Нілу
ти лишилась

ти також полетіла до Нілу
падав сніг на брудні піраміди
у каструлях з червоної міді
суп араби варили

з журавлів і з півоній зі снігу
говорили по-своєму тихо
ти нічого не знала про лихо
і сама не була ще лихом

та згадала і літо і квіти
поливальницю на подвір'ї
повернулась дочасно з вирію
але сто століть пролетіло

на подвір'ї сиділи араби
щось варили і щось говорили
і півонія вища за яблуню
пелюстилась тобі на тіло

МОЇ ТЕРМОПІЛИ

1

Мій безуме,— о, ти зі мною, ти й зимою
палючим і палаючим полоном
ведеш мене дорогою земною,
як неземним по лютому польотом.

По лімбах люті, як по лезу плазом,
здираючи засохлу лімфу літ!..
Мій безуме, мій біснуватий блазню,
боли, бо розум більше не болить.

2. Архілох

Мій хліб — у списі. Спис мій — у землі.
А на землі — ні списів, ані хліба.
Пливуть триреми. Тонуть кораблі.
Ідуть по морю праведники в німбах,
ще не помічені, неначе тарілки
літаючі де треба чи не треба...
На тарілках ростуть боровики,
на праведниках — мухомори аж до неба.

І тільки списи не ростуть. І хліб зачах.
Пливуть триреми з мертвими гребцями.
І пропадає щит мій у кущах,
обмочений дощами і зайцями.

Та й що вже нам тягар ніхось мук?
Ми просто — мудрі. Може, навіть — горді...
А німби тихо падають на брук —
тук-тук, тук-тук — і зупинити годі.

А греки віджили і ожили,
і продають цитрини на базарі.
Ідуть центуріонами хозари
на Термопіли, чорні від чуми.

Вони везуть цитрини аж до Риму,
свої, хозарські,— це ж не Ксерксів крам...
Знічев'я хрест майструють з яворини,
з нудьги складають липовий коран.

І віршики складають про корсарів,
коростяно, цитриново цвітуть...
Корсарять неприкаяні хозари,
надії грецькі на мерців кладуть.

Щоб грець тій грецькості. Та й гречності катма.
Стоять під Термопілами віками
намети, чуми, юрти і вігвами.
Чума чумує. Лагідна чума.

4. Персефона

Володар підземного царства — Аїду, якого звали так само — Аїдом, викрав у Деметри її доньку Персефону і зробив її своєю дружиною. Зевс, вислухавши Деметрині скарги, звелів своєму брату Аїдові відпускати Персефону на дві третини року до матері, на Олімп.

Спасибоньки. Спасибі. Поділили.
Йому — третину, дві третини — вам.
Спасибі вашій божественній силі
І вашим пребожественним словам.

Спасибі, що згадали, врятували.
А я б — почварою в зачумлений Аїд,
Та й до Аїда — я б його кохала!..
Лиш та третинонька тривогою болить.

А на Олімп — як на олімпіаду,
Як на Голгофу — на безглуздий глум,
На вічне свято п'яних конокрадів,
На двотретинний божественний сум.

Гребу назад. У спогадах гребуся.
Яка ж то втіха — все наздожену.
Спасибоньки. Спасибці. Спасибусі.
Живу.

5. Демофонт

Богиня Деметра під виглядом простої жінки взялась доглядати царевича Демофонта. Щоб зробити його безсмертним богом, вона годувала його амброзією і нектаром, а кожену ніч клала його в піч — на вогонь. Налякана мати, помітивши одного разу, що Деметра робить з її сином, заголосила. Богиня випустила хлопчика на підлогу, і він уже не зміг стати безсмертним, хоча боги й опікувалися ним ціле його життя.

Лежу собі і добре так лежу,
Хоч і забив голівку об долівку.
Матуся справа і Деметра зліва —
Лежу собі й ні слова не кажу.

Та й тепло тут. Палає поруч піч.
Богиня з мамою про божеське говорять
По-божеськи — аби не знав я горя,
Ні бог, ні смерд — а так собі, царич.

Вони підуть, лиш протягом війни,
Та я лежу собі й у вус не дую,
І тільки чую — проростає все
Неясна туга за ясным вогнем.

Ця смерть — насправді, і життя — насправді.
Тяжіння Місяця відчуті через віти
і крізь тунелі тополині пролетіти
на тополинім і на місячнім параді.

Ця парадигма давня і предивна —
топольне проростання на Селені.
Ще все востаннє, і усе — правдиве.
Іще сади на Місяці зелені.

Ще повертаються лелеками фламінго,
ще не курличуть fly-away епітафійно,
ще ейфорійно, ентропійно плинуть
тополі над дібровами долину.

Ще все востаннє і немов на грані.
Кружляє Місяць важче і земніше,
А тут райкує й флай-евеїть радіо,
і з року в рік життя стає смішніше.

Лети, метелику,— далеко до мети,
до тиші тиш лети пантомімічно;
твій танець віщий — травень цей невічний,
тинькує літо тінями плоти.

Лети, літаче, січнями і ніччю,
дотичною лети до німоти;
не долетиш, бо й долетіти нічим,
лиш не впади у сльоту суєти.

Є тільки ти, неначе суд і суть,
несуть тебе метелики на крилах,
не суть важливо — може, й літаки...

Та головне — до вічності несуть,
над хори крилосні і над незримі рими.
Є тільки ти. І ти ще є таки.

*

Це хід конем. Це тупотіння коней.
Переростання кригою ріки.
Твоя рука над дошкою холоне.
Твоя ріка втікає з-під руки.

Ти програєш. Цей хід такий раптовий!
Це тупотіння впевнене й гучне!
Мов карасі, в льоду блищать підкови,
об очерет впираючись плечем.

Перепочинь. Нема тобі спочину!
Нема ріки. Є твій останній хід!
І ти здуваєш з шахівниці іній,
мов з карасів — торішні порохи.

ТОРІШНІЙ СНІГ

Замість епіграфа: Пітер Брейгель.

«Повернення мисливців», 1565.

1

Це так давно — ще він не був торішнім,
ще не було його — він тільки падав
на ваші лиця, на костюми лижні,
вам на розраду і комусь на зраду,

на все відразу!.. Ви були торішні,
ви тішилися з ковзанки і з неба,
дрімав господь у сталактитній тиші,
дрімали риби у дуплистих вербах,

і йшли мисливці. Йшли хорти за ними.
Спускались граби з пагорба в долину...
А він лежав причаєно і німо,
і ніби до землі ще не долинув,

і ніби він — не він. І ніби він —
відсутність снігу, а не жаль безсонний!..
Мисливці йшли гуляти по траві,
а не по снігу — в байкових кальсонах

і без рушниць... І навіть не йшли,
а так стояли і на вас дивились,
а ви на них,— аж бог із вишини
упав і знов — немов на пічку — виліз.

Аж риби заспівали у вербі,
немов на весну, власну партитуру,

і ви побігли. Навіть час побіг!
І рушили мисливці снігом бурим.

О боже, сніже, де тобі кінець?!!
Ви загубили вже і лиця, й лижі...
Ви бігли довго, бігли навпростець
і не ставали й на півроку ближче!

І не ставало більше вас!.. А лиш
торішний сніг, злежалий і премудрий...
Мисливці вас зустріли й продали
під видом лисячих — руді хортячі хутра.

2

Упала рама. Як завіса — впала!
І ти сама — в холодному полудні.
І ти одна — при хутряній полуді.
Одна-однісінька — у голизні опаловій...

В опальній голизні!.. Ну, пощо ти
в цій самоті, само-самотуванні,
замотуванні серця у бинти,
в порожній рамі, в літньому світанні,

квітучих вербах, грабах на горбі,
співучих рибках, сталактитній тиші?!
Є тільки сніг. І ти. Ну, що тобі
ці метастази хуртовин торішніх?!

Є тільки сніг. І ще, можливо, ти?..
Ні шиб, ні стін. І навіть впала рама.
На місці рами — прямокутна рана
і в ній твої засніжені світи.

3

О, як тобі пече торішній сніг,
поляно снігова, тривого серця!
Ідуть сніги від серпня і до серпня,
і спить господь у сталактитнім сні.

І спить вода. І совість наша спить.
А ти зайчат ховаєш у ялинах.
Принишкли граби в затишних долинах,
лищ рік новий на пагорбі не спить.

Немов лелека — на одній нозі,
посеред тебе, на лихим морозі!
У нього ноги по-лелечи босі,
замерз лелека у його сльозі...

Ти прихисти його. Куди ж іти
йому — такому зайвому й старому?..
О клята звичка малювати кому,
де треба б крапку ставити в житті!

О ребусе мислив'ячих слідів!
О партитуро риб'ячого співу!
Пустити б по снігу жаского півня
і повінь — щоб аж верби у воді!..

Та спить вода. І той лелека спить,
що обіцяв на весну півнем стати,
і на лапатах вітах сплять зайчата,
і ти саменька. І печаль не спить.

І не пече. А тільки так — не спить
і ходить боса по колючій глици!..
З'являються на пагорбі мисливці
чи, може, гицлі?!.. О, до денця спий

і не розлий свого всевідання, не змий
сльозу з лелекою на сірій сніг торішній!..
А порозвішуй на ялинці іграшки,
бо ж, кажуть, свято, кажуть, рік новий!..

4

Дитино, дівчинко, я так тебе любив,
я не любив — я просто жив любов'ю,
мов у тобі, мовби я був тобою,
в твоєму болі і в твоїй журбі.

У сяєві опаловім твоїм
мені згоряла сивина на скронях,
і проростав із підвіконня сонях,
і ріс лелека... Боже, не ходім

до того лісу! По слідах! Удвох!
Боюся чути шелестіння хмизу
і так скрадатись, ніби десь поблизу
блукає вовк... А може, справді — вовк?!

Світличко, свічечко, о дай, щоб я любив,
щоб не любив, а просто жив тобою!
Збіг по тобі восковою сльозою
і не заснув, упавши на горбі!..

5

То як ви там — без неї, без її
ясного голосу, пораненого танцю?
Що там нового в вашій бузині?
Ви й не помітили, ачей, появи танків

на пагорбі? Закутані в плащі
йшли гицлі у хутряних протигазах

із автоматами на правому плечі —
слідом за танками! По сліду!.. Вам відразу,

розбігтися б! Але куди вже вам!..
Дрімайте з богом в бузиновій келії...
Хіба що граб останній — на дрова!
Останню рибу — на пісню пательню!

І бенкетуй душа!.. Облудо вутла!
Сп'яніння совісті в лайні самопошан!
Так боляче вночі облазять хутра
і по-хортячи гавкає душа!

Просіть її! За вас, малих і нищих!
Хай порятує вас! Нехай простить!
Так несподівано з'явилися ці гицлі,
давно сподівані... Вона сама стоїть

на пагорбі. Сама — біля ялинки.
Вона не чує! Боже на печі!!!
Йй на долоню падає сніжинка
нового снігу... Чи торішнього? А чи

позаторішнього?!.. Сніжинка тихо тоне
водою чистою — немовби й не було,
немовби спурхнув з гілки птах останній,
немовби трісло під п'ятою скло...

Немов сама вона пішла по линві —
понад долину, на Чумацький путь...
А танки вже гудуть біля ялинки.
На те вони і танки. Хай гудуть.

З М І С Т

1981—1988

Прямолінійні вірші	4
Зима у Львові	18
Епітафії	30
Середина літа	38
Вечірні квартали	48
Злободенне	55

1971—1978

Фортеця	66
Концерт на Марсі	74
Піщаний годинник	78
Четвертий вимір	88
П'ять поезій для Н.	92
Мої Термопіли	98
Торішний сніг	106

Рябчук М. Ю.

Р 98 Зима у Львові: Вірші різних років.—

К.: Молодь, 1989.—112 с.

ISBN 5-7720-0178-7

«Зима у Львові» — запізнілий поетичний дебют 36-річного Миколи Рябчука, що більш відомий республіканському і всесоюзному читачеві як літературний критик. Поруч із новими творами, написаними у 80-ті роки, автор включив до збірки цілий ряд давніших поезій, що не могли бути видрукувані раніше. Послугуючись засобами гротеску, сарказму, розмаїтої стилізації, автор відтворює атмосферу фальшу й застою крізь болісне сприйняття своїх міських ровесників. Водночас уся книга М. Рябчука — це чесний і наполегливий пошук духовних орієнтирів, ствердження справжніх духовних цінностей.

Р 4702640202—065
M228(04)—89 45.89

ББК 84Ук7—5

Литературно-художественное издание

Рябчук Николай Юрьевич

Зима во Львові

Стихотворения разных лет

Киев, издательство ЦК ЛКСМУ «Молодь»

На украинском языке

Художній редактор *В. В. Машков*

Технічний редактор *С. Г. Орлова*

Коректори *В. В. Євдокимова,*

Т. Д. Шастал

ИБ № 4190

Подано до набору 07.12.88. Підписано до друку 23.02.89. БФ 37556. Формат 70×90 1/32. Папір друк. № 1. Гарнітура літерат. Друк високий. Умовн. друк. арк. 4,1. Умовн. фарбовідб. 4,39. Обл.-вид. арк. 3,02. Тираж 2500 пр. Зам. 8—537. Ціна 45 к. Ордена Пошани видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь». Поліграфкомбінат ЦК ЛКСМ України «Молодь» ордена Трудового Червоного Прапора видавничо-поліграфічного об'єднання ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия». Адреса видавництва та поліграфкомбінату: 252119, Київ-119, вул. Пархоменка, 38—44.

